

בש"פ 7343/14 - נח פיין נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7343/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המערער: נח פיין

נגד

המשיב: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית משפט המחוזי בתל אביב
(השופט צ' קאפח) במ"ת 21297-04-14 מיום
23.10.14

תאריך הישיבה: י"ב בחשון התשע"ה (05.11.14)

בשם המערער: עו"ד יוחאי משה

בשם המשיבה: עו"ד סיון רוסו

החלטה

א. ערר על החלטתו של בית משפט המחוזי בתל אביב (השופט צ' קאפח) במ"ת 21297-04-14 מיום 23.10.14, בגדרה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ענייננו בפרשיה סבוכה הכוללת מקרים רבים של סחיטה באיומים ועבירות נלוות לכך, בה מואשם העורר בשני אישומים, שהאחד עיקרו סחיטה באיומים, והאחר - עיקרו פריצה לבניין במטרה לגנוב.

ב. עניינו של העורר פורט בהחלטתי מיום 24.7.14 בבש"פ 4950/14, ועל כן תובא להלן השתלשלות ההליכים בתמצית. ביום 22.4.14 הוגש כנגד העורר ו-15 נוספים כתב אישום מתוקן (ת"פ 21432-04-14); כתב האישום מייחס לעורר, במסגרת האישומים השישי והשנים עשר, עבירות של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977; שתי עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; ועבירה של פריצה לבניין שאינו מקום מגורים במטרה לגנוב לפי סעיף 407(ב) לחוק.

ג. במרכז כתב האישום עומד איתן חייא (להלן נאשם 1), אשר לפי הנטען העביר כספים בסך של כ-15,000,000 ש"ח לתוך ישראל מבלי שדיוח על מקורות הכנסתו, ונקט באמצעים שונים כדי שלא לקשור בינו לבין פעולותיו העסקיות. על פי עובדות האישום השישי, קשר נאשם 1 קשר עם העורר ונאשמים נוספים (להלן בני החבורה) כדי להניע את בן משפחתו (במעמד עד מדינה, להלן ש"ח) להעביר אחוזים מסוימים מפרויקטים עסקיים אשר בבעלותו לידי נאשם 1, לאחר שש"ח סירב לעשות כן. לפי המתואר, זימן נאשם 1 את ש"ח לפגישה עם עורך דין בתואנת שווא, וחיכה לו במקום המפגש עם יתר בני החבורה. כשהגיע ש"ח למקום החל נאשם 1 לצעוק ולאיים עליו כי יפגע בו ובבני משפחתו אם לא יעביר אליו את הזכויות בפרויקטים, ואף הכהו באגרופים ובסטירה. על פי עובדות האישום השנים עשר, קשרו העורר ונאשמים 1-2 להתפרץ למשרדיהם של ש"ח ועד מדינה נוסף (י"ת), במטרה לגנוב מסמכים השייכים לאחרונים. לפי התיאור, העורר שבר את דלת משרדו של י"ת ואילו נאשם 1 השיג מפתח למשרדו של ש"ח מנאשם נוסף. בהמשך לכך, גנבו העורר ונאשמים 1-2 כנטען מסמכים שונים ושיקים השייכים לעדי המדינה.

ד. עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצר העורר ונאשמים 1, 2, 3 ו-6 עד תום ההליכים המשפטיים, ולהטלת תנאים מגבילים על יתר הנאשמים. בדיון מיום 13.4.14 קבע בית המשפט (סגן הנשיא ד"ר ע' מודריק), כי המסוכנות הנשקפת מהעורר גבוהה נוכח העבירות המיוחסות לו, אולם יש מקום לשקול חלופת מעצר; על כן הורה בית המשפט על עריכת תסקיר מעצר בעניינו. כן צוין, כי בא כוח העורר דאז הסכים באותו שלב לקיומן של ראיות לכאורה, תוך שהוא מבקש כי תישמר לו הזכות להגשת בקשה לעיון חוזר ככל שיהיה "כרסום" של ממש בראיות". בית המשפט נמנע מקבלת הבקשה לעניין זה, וציין כי "האפשרות להגיש בקשה לעיון חוזר קיימת תמיד והבקשה תישקל על פי אמות המידה של בקשה לעיון חוזר" (ע' 33). ביום 7.5.14 הוגש לבית המשפט תסקיר שירות המבחן, שתמנע מהמלצה על שחרורו של העורר. בהחלטתו מיום 18.5.14 קבע בית המשפט, כי יש לעצור את העורר עד תום ההליכים המשפטיים, שכן האישומים המיוחסים לו מגבשים עילת מעצר, ונוכח תסקירו הלא חיובי של שירות המבחן אין מקום לשחררו לחלופת מעצר; כך במיוחד, בשל החשש לשלומם של עדי המדינה ומחויבותו של העורר לנאשם 1.

ה. בהחלטה מיום 16.6.14 דחה בית המשפט את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטת המעצר, שהוגשה באמצעות בא כוחו החדש. בבקשה נטען, כי כתב האישום תוקן באופן המייחס לעורר עבירה אחת של סחיטה באיומים ולא שתיים כבתחילה. כן נטען, כי הסכמת בא כוח העורר בשעתו לקיומן של ראיות לכאורה לא התבססה על עיון בכל חומרי התיק שכן אלה לא היו לפניו, ואילו לאחר עיון בראיות סבור בא כוחו החדש כי אין בהן כדי להוכיח אשמה לכאורית של העורר. בית המשפט סבר כי שתי הטענות אינן מצדיקות עיון חוזר: אשר לראשונה נאמר, כי די בסחיטת אחד מעדי המדינה כדי להקים עילת מעצר, כך במיוחד בהינתן מעמדו בתוך בני החבורה שסייעה לנאשם 1. אשר לשניה, בית המשפט הפנה להחלטתו מיום 18.5.14, בה ציין את הנחת המוצא שלו, לפיה הסניגור שהביע הסכמה לקיומן של ראיות לכאורה ידע את אשר הוא עושה.

ו. על החלטה זו הוגש ערר לבית משפט זה (בש"פ 4950/14). בהחלטה מיום 24.8.14 לא נעתרתי לבקשה משלא התקיימו התנאים לעיון חוזר הקבועים בסעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996, שכן לא נתגלו עובדות חדשות של ממש ולא חלף מזמן ההחלטה אלא זמן קצר בלבד. בשולי הדברים הוספתי, כי יתכן וניתן יהיה לשקול עיון מחדש בשלב מאוחר יותר, לאחר עדות של עד המדינה ש"ח או בהקשר אחר לפי סעיף 52.

ז. ביום 5.10.14 הוגשה לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר בעניינו של העורר. בבקשה נטען, כי החלטתו של בית משפט זה בבש"פ 5256/11 (השופט צ' זילברטל) מיום 22.9.14 לשחרר את נאשמים 3 ו-6 לחלופת מעצר מהוה שינוי נסיבות המצדיק עיון חוזר בעניינו, שכן נוכח החלטה זו סבור העורר כי יש בהחלטה שלא לשחררו לעילת מעצר משום הפליה פסולה. בהחלטתו מיום 23.10.14 דחה בית המשפט את הבקשה; בית המשפט ציין את התסקיר הלא חיובי בעניינו, וקבע כי אין בטענת אי-השוויון כדי לשנות את משוכת המסוכנות הגבוהה אשר העורר, לא הצליח לחלוף על פניה. כן נאמר, כי נטיית בתי המשפט היא שלא לשחרר לחלופת מעצר כאשר מואשם העצור בעבירות של סחיטה ואיומים.

הערר והדיון

ח. נטען, כי שגה בית המשפט כאשר התבסס על מידת מסוכנותו של העורר ולא נדרש לטענת ההפליה לגופה. לטענת העורר, היה על בית המשפט לבחון האם קיים שוני רלבנטי בינו לבין נאשמים 3 ו-6 המצדיק את ההחלטות השונות שניתנו בעניינם. אשר לכך טוען העורר, כי מעורבותם של נאשמים 3 ו-6 רבה וחמורה בהשוואה אליו; לדבריו, כתב האישום מייחס לנאשם 3 ארבעה אישומים, הכוללים בהם עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, סחיטה באיומים, היזק בחומר נפיץ תוך סיכון חיי אדם, והחזקת נשק וסחיטה באיומים שהביאה לידי גניבה. עוד מציין העורר, כי נאשמים 3 ו-6 הואשמו, במסגרת האישום השביעי, בפרשה חמורה במיוחד שעניינה השלכת רימונים לעבר בית מגורים בשליחותם של נאשמים 1 ו-3.

ט. אשר למסוכנות הנשקפת משחרורו טוען העורר, כי בבש"פ 5265/14 הכיר בית המשפט במסוכנות דומה הקיימת ביחס לשחרורם של נאשמים 3 ו-6 - כזו הנוולדת על רקע נאמנותם לנאשם 1 - וחרף זאת הורה על שחרורם לחלופת מעצר. מוסיף העורר וטוען, כי תסקיר שירות המבחן בעניינו הוגש לבית המשפט לפני כ-6 חודשים, ולזמן זה השפעה "מצננת" עליו, אשר בכוחה לאיין את מסוכנותו כעולה מן התסקיר.

י. בדיון שב וטען בא כוח העורר כי ישנה הפליה בינו לבין נאשמים 3 ו-6, אשר לאחד מהם למצער - נאשם 3 (גיגי) מיוחסים 4 אישומים, ומהם שתי סחיטות באיומים; לאחר - נאשם 6 (פרץ) - אישום אחד בסחיטה באיומים, ולשניהם אישומים נוספים. נטען, כי ההבדל היחיד בין העורר לבניהם הוא תסקיר שירות המבחן, והדבר אינו ראוי.

יא. באת כוח המדינה טענה שלא השתנה דבר מאז ההחלטה בבש"פ 4950/14 ב-24.7.14, למעט חלוף הזמן; עדי המדינה טרם העידו והחשש לשיבוש קיים. אשר לשני הנאשמים האחרים, נטען כי יש הבחנה ביניהם לעורר, שכן עברו הפלילי של האחד מכביד משמעותית פחות ולאחר אין עבר פלילי, ואילו העורר ריצה בעבר מאסר ממושך בפועל; גם תסקיריהם של שני הנאשמים הללו היו חיוביים, מה שאין כן העורר שתסקיר המבחן לגביו לא היה חיובי כל עיקר. על כן מתנגדת המדינה לקבלת הערר.

יב. כפי שנאמר בבש"פ 5026/14 מרילאשוילי נ' מדינת ישראל (27.7.14) "בעבירת הסחיטה באיומים, בשל הפוטנציאל שבה להטלת אימה, כגון על עדים (עילות המסוכנות ושיבוש) הנטיה היא למעצר מאחורי סוג ובריח", ועם זאת, וכמות שהזכיר השופט זילברטל בבש"פ 5265/14 (פסקה 35) בעקבות דברי בבש"פ 5026/14, ישנם מקרי שחרור בעבירה זו, שכן בשאלה של איזונים עסקינן.

יג. במקרה דנא נראה, גם מבלי להקל ראש בהבדלים בין העורר לבין גיגי ופרץ שעליהם הצביעה הפרקליטות, כי לעת הזאת תומך המכלול בבדיקת האפשרות לשחרור העורר בערובה. זאת, נוכח ההשוואה בעבירות עצמן בתיק דנא, שאינה מציבה אותו, דומה, באופן שונה מהותית משני המשוחררים. ההבדל העיקרי ביניהם הוא בתסקירו של העורר שלא היה חיובי לעומת תסקירים חיוביים יותר של הללו; אך נראה כי יש בשחרורם של הללו יחד עם חלוף זמן מסוים (תסקיר העורר הוא ממאי 2014, לפני שישה חודשים) כדי להוות פתח נסיבה חדשה לפי סעיף 52 לחוק המעצרים; עבירתו הישנה של העורר נעברה ב-1994; ואולי גם למד בינתיים העורר את לקחו, לאחר ישיבה של כמעט שמונה חודשים במעצר. ער אני לכך שעדי המדינה טרם העידו, אך סבורני כי כיום ניתן בנסיבות לבדוק אפשרות שחרור, במעצר בית הדוק ומאוזק.

יד. כאן עולה שאלת החלופה. החלופה שהוצעה היתה בדירת המערער בפיקוח בת זוג, שתי אחיותיו ואישיהן, רובם גמלאים. שירות המבחן סבר כי המפקחים רואים את העורר - בן 67 - כאדם חולה המתקשה בתפקוד יומיומי, ואינם מתעמקים באופיה הכוחני של העבירה, באלימות שעמה ובקשרים השוליים שפיתח המערער, ועל כן לא יוכלו להערכת השירות להוות גורם מציב גבולות. כשלעצמי סבורני כי ראוי שנושא זה ייבדק שוב, הואיל והמדובר באנשים נורמטיביים באין חולק, ואולי אף הם למדו דבר מה לאורך התקופה האחרונה. ועם זאת, יש להציע גם מפקחים אחרים.

טו. החלטתי כי יוזמן תסקיר משלים שיונח על שולחן בית המשפט המחוזי בתוך 20 יום. התסקיר ישוב ויבחן את המפקחים שהוצעו, וכן מפקחים נוספים שיוצעו לשם ביטחון שמא ייפסלו הקרובים בשנית. לאחר קבלת התסקיר ישקול בית המשפט המחוזי מי יוכלו להיות מפקחים סבירים, ואלה ייחקרו, וככל שיאושרו יוזהרו על-ידי בית המשפט באשר לחובותיהם. הפיקוח יהיה רצוף, 24 שעות ביממה, ויצורף אליו איזוק אלקטרוני. בית המשפט יקבע גם הפקדות וערבויות גבוהות, איסור יציאה מן הארץ, הפקדת דרכון ואפשרות למשטרה לבקר בכל עת לבדוק את קיומו של מעצר הבית, וכמובן איסור התקשרות למי מן העדים בתיק. הסניגור יזהיר את שולחו לבל יהין להפר את תנאי השחרור, על התוצאות האפשריות.

טז. הערר מתקבל לפי האמור.

ניתנה היום, י"ג בחשוון התשע"ה (6.11.2014).

שׁוֹפֵט